

ючи етнографічну діяльність своїх героїв, автор свідомо не ставить логічну крапку в нарисах, залишаючи місце для продовження роздумів, запрошуючи колег до співпраці. У цьому — суть справжньої наукової роботи.

Основний текст видання доповнюють змістовні іменний (с. 193–199), предметно-тематичний (с. 200–207) та географічний (с. 208–212) покажчики.

Зрештою, одинадцять біографічних нарисів-діалогів між героями одного часу і авторкою дослідження перетворюються на полілог, оскільки у загальному контексті книги науковці вступають у заочну дискусію щодо важливості, необхідності, першочерговості розробки етнографічних тем кримського регіону та так, що багато розрізнених фрагментів творчих доль несподівано складаються в єдине завершене полотно — “біографію” етнографії. Історіографічні сюжети увиразнюють її

наріжні теми, дозволяють об’єктивніше подивитися на розвиток науки у цілому, історичної — зокрема.

Важливою рисою другого випуску серії “Биобиблиография крымоведения” є те, що вона виразно персоніфікує історію, спонукає до переосмислення ролі особи в науці, суспільстві, державі. Вірне служіння науці й Вітчизні — це не просто настрої чи переконання У. Мусаєвої, але прагнення акцентувати особливу увагу на основоположних проблемах буття, загальнолюдських цінностях.

Таким чином, огляд монографії У. Мусаєвої вселяє віру в те, що вона стане помітною сторінкою в краєзнавстві Криму, історії України. Шкода лише, що видання має доволі обмежений тираж і вже встигло перетворитися на бібліографічну рідкість. За спостереженнями давніх греків — *τοσπλνιον τιμτον* — рідкісне — найцінніше. Побажаємо серії бути!

“СПРАВА ГІДНА СИЛ ТА ТРУДУ”

Валентина ФЕДОНЮК

Микола Мушинка. Голоси предків. Пряшів: Центр антропологічних студій, 2002. — 256 с.

Коли б кожен науковець-фольклорист, виходець з цієї чи іншої української території, так любовно досліджував культурну спадщину свого народу, як це робить упродовж багатьох років автор рецензованого видання, то ми б давно мали не лише багатотомну енциклопедію українського народознавства, але й були одночасно позбавлені необхідності боронити наші скарби від зазіхань невігласів та користолобців. На такі думки наводить нова книжка відомого словацького вченого, популяризатора української культури у світі Миколи Мушинки “Голоси предків”, що нещодавно вийшла у Пряшеві.

Книжка ця, без сумніву, є унікальною з багатьох поглядів. І тому, що жоден слов’янсь-

кий народ чи етнічна група досі подібної не мали. І тому, що представляє собою своєрідне, оригінальне і корисне видання, що може викликати інтерес не лише у фахівців, а практично у всіх, хто цікавиться українською культурою. Адже знайомить нас із рідкісними фольклорними записами Закарпаття 1929 та 1935 років, що були зроблені Іваном Панькевичем і є малодоступними для загалу, зберігаючись лише в його архівах. Подані паралельно кирилицею і латиницею, ці тексти стають однаково доступними для представників будь-якої європейської країни (і це також перевага видання). Доданий до книжки диск із записами співаних текстів дозволяє уявити особливості виконання їх 70 років тому артистами з народу, а також уможливорює всім бажаним, відповідно до дарованого Богом таланту, долучитися особисто до народної виконавської традиції.

До рецензованої книжки, слід відзначити, увійшли тексти різноманітні як тематично, так і жанрово. Серед них зустрінемо пісні (їх 98) і зразки народної прози (14) — казки, легенди, повісті, оповідання з різних куточків Східної Словаччини (з 16 сіл — Орябини, Микулайова, Валяшівки, Руської поруби, Піхні, Ублі та ін.). Ця своєрідна фольклорна антологія, упорядкована М. Мушинкою, стала одночасно і вінком пам'яті Івану Панькевичу, основоположнику українознавства у Карпатському регіоні, про діяльність якого у Східній Україні знають, на жаль, недостатньо.

Ця книжка репрезентує результати експедиційної роботи вченого, а водночас ще раз свідчить про те, що висновки його теоретичних праць спираються на величезний фактичний матеріал.

Збірник, підготовлений до друку М. Мушинкою за архівами і платівками, випущеними празькою фірмою “Радіожурнал” для потреб Чеської Академії наук (по смерті вченого були подаровані рідними І. Панькевича його учневі М. Мушинці), має всі ознаки солідного наукового видання. Доречною і ґрунтовною є вступна стаття, що у деталях описує обставини, за яких з'явилися ці записи, середовище, в якому працював І. Панькевич, систему транскрипції, використану останім при відтворенні текстів. Робиться в ній і спроба уточнити жанр окремих творів відповідно до останніх досліджень і класифікацій, подається життєвий та творчий шлях корифея, який ілюструють рідкісні фотографії.

Важливим надбанням для науковців стане і підготовлений укладачем словник діалектних слів, вжитих у записах, який робить їх зрозумілими для українців, незалежно від регіону проживання і, звичайно, збагачує їхні уявлення про рідну мову.

“Голоси предків” — це і своєособлива енциклопедія українського побуту 20-30-х років ХХ ст. Скарби, представлені тут, — танцювальна музика і старовинні колядки, забуті веснянки, якими супроводжувались великодні ігри на Гуцульщині, весільні ладканки, веселі коломийки, сумні балади, перекази та бувальщини дозволяють увиявити внутрішній світ носіїв народної традиції по той бік Карпат, власне відкривають джерело тих потужних сил, які допомагали українцям цього регіону виживати у лихі часи, переносити біди і негаразди. Представлені на диску і в нотних записах музичні твори виявляють ритмо-мелодійні параметри народної музики історичного Закарпаття — Рахівщини, Тячівщини, Іршавщини, Воловеччини, Меджлабірщини, Бардієва, Старої Любовні, сповненої голосами екзотичних для Східної України інструментів — трембіти, теленки, флюяри, дримби, сопілки.

Всі матеріали збірника мають автентичний характер, тобто передають ознаки певного часу, а тому можуть бути використані як мистецтвознавцями, так і мовознавцями й фольклористами при з'ясуванні питання приналежності носіїв цього фольклору до українського етносу.

Власне, діаманти національної культури, щедро розсипані на сторінках цього цікавого унікального видання, й належать саме до тих, до яких, звертаючись до великих умів нації в далекому ХІХ ст., Павло Грабовський закликав долучитися:

*“Появіть на очі люду
Його ж сховані скарби!
Справа гідна сил та труду,
Річ достойна боротьби”.*